

Anna KUZIOR, Małgorzata RÓWIŃSKA

SPECJALNOŚCI Z ZAKRESU RACHUNKOWOŚCI – PRZEGLĄD OFERTY DYDAKTYCZNEJ UCZELNI PUBLICZNYCH

SPECIALIZATIONS IN ACCOUNTING – REVIEW OF PUBLIC UNIVERSITIES OFFER

Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, ul. Bogucicka 3a
40-226 Katowice, e-mail: anna.kuzior@ue.katowice.pl

Summary. The article presents problems concerning specializations in accounting offered in a field of study Finance and accounting. In the article the profile of accounting specialization graduate has been described. The attention has been paid to knowledge and skills gained by students during the study. Based on information from universities' websites the review of specializations in accounting has been done. The attention has been paid to teaching modules composition, their connections also with different than accounting subjects. Number of modules and teaching hours has been analyzed.

Słowa kluczowe: finanse i rachunkowość, kształcenie w ramach specjalności.

Key words: finance and accounting, education within specializations.

WSTĘP

Uczelnie wyższe prowadzące kształcenie na kierunku finanse i rachunkowość (FiR) mają w swojej ofercie dydaktycznej specjalności, wśród których istotne miejsce zajmują specjalności powiązane z rachunkowością. Ich pozycja wynika z zainteresowania studentów, na co mają wpływ oczekiwania rynku pracy. Temu też jest podporządkowana struktura programów kształcenia na kierunku FiR. Wybór ścieżki kształcenia z zakresu rachunkowości zapewnia uzyskanie wiedzy i umiejętności, które pozwolą absolwentom na podjęcie pracy w różnych przedsiębiorstwach i instytucjach.

Celem artykułu jest ogólna analiza specjalności z zakresu rachunkowości oferowanych na studiach stacjonarnych I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim na uczelniach publicznych.

MATERIAŁ I METODY

W artykule wykorzystano informacje o programach kształcenia prezentowane na stronach internetowych uczelni publicznych, prowadzących kształcenie na kierunku FiR w ramach specjalności z zakresu rachunkowości. Przygotowując artykuł, wykorzystano metodę analizy dostępnych programów kształcenia Politechnik: Częstochowskiej, Koszalińskiej, Rzeszowskiej, Szkoły Głównej Handlowej, Uniwersytetów Ekonomicznych w Katowicach, Krakowie, Poznaniu, we Wrocławiu, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetów Łódzkiego i Szczecińskiego.

SYLWETKA ABSOLWENTA SPECJALNOŚCI Z ZAKRESU RACHUNKOWOŚCI

Rozwiązania prawne, dotyczące organizacji procesu kształcenia na uczelniach wyższych, wynikają z Ustawy dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Chociaż wymienione akty prawne odnoszą się do kształcenia na kierunku, na wielu uczelniach i ich wydziałach, w tym ekonomicznych, w ramach prowadzonych kierunków studiów oferowane są określone specjalności, umożliwiające studentom uzyskanie wiedzy i umiejętności ściśle ukierunkowanych. Takie rozwiązania dotyczą również studiów prowadzonych na kierunku FiR, w ramach którego poszczególne uczelnie / wydziały mają w ofercie dydaktycznej co najmniej jedną specjalność z obszaru rachunkowości. Zakres proponowanych studentom / kandydatom specjalności ma wpływ na charakterystykę absolwenta kierunku. Kształtowaniu jego sylwetki służą moduły kształcenia – zarówno o charakterze kierunkowym, jak i przypisane do poszczególnych specjalności (Ciupek 2009). Efektem właściwego doboru tych dwóch rodzajów grup przedmiotów jest określona sylwetka absolwenta kierunku FiR. Istotną cechą, charakteryzującą kwalifikacje absolwenta tego kierunku, jest połączenie wiedzy i umiejętności z zakresu finansów, rachunkowości, ekonomii i zarządzania, a także dyscyplin komplementarnych, takich jak: matematyka, informatyka, prawo czy socjologia.

W przypadku rachunkowości w opisie sylwetki absolwenta studiów I stopnia na kierunku FiR analizowane uczelnie wskazują m.in. umiejętności:

- posługiwania się przepisami prawa finansowego, podatkowego, bilansowego w podejmowaniu decyzji finansowych;
- zestawiania informacji ekonomicznych na potrzeby prowadzenia ksiąg rachunkowych i sprawozdawczości finansowej;
- wykorzystywania zasad ewidencji księgowej i ewidencji podatkowej w rozliczeniach podatkowych;
- przeprowadzania analiz ekonomiczno-finansowych oraz merytorycznego uzasadniania sformułowanych wniosków;
- wykorzystywania informacji pochodzących z systemu rachunkowości w podejmowaniu decyzji ekonomicznych w podmiotach gospodarczych i instytucjach finansowych;
- oceny skutków finansowych podejmowanych decyzji i przedsięwzięć;
- identyfikowania i rozwiązywania problemów finansowych i rachunkowych, prezentacji wyników własnych analiz i oceny wraz z argumentacją.

Ukończenie kształcenia na specjalności z zakresu rachunkowości na studiach I stopnia umożliwia podjęcie zatrudnienia w działach finansowych i księgowych jednostek gospodarczych, instytucjach finansowych, ubezpieczeniowych i jednostkach sektora finansów publicznych, a także pracy w zawodach analityka, doradcy finansowego i podatkowego. Absolwenci przygotowani są także do prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz jej podatkowej i księgowej obsługi.

Absolwent studiów II stopnia specjalności z zakresu rachunkowości dysponuje natomiast zaawansowaną – w stosunku do studiów I stopnia – wiedzą z zakresu finansów i rachunkowości. Potrafi łączyć zagadnienia finansów, rachunkowości z innymi aspektami działalności gospodarczej.

- Absolwent specjalności, związanej z rachunkowością, powinien posiadać m.in. umiejętności:
- podejmowania decyzji o charakterze finansowym z wykorzystaniem informacji z systemu rachunkowości, oraz formułowania na tej podstawie własnych opinii;
 - prowadzenia działalności, także doradczej, w zakresie ksiąg rachunkowych i podatkowych;
 - doboru narzędzi polityki rachunkowości, z uwzględnieniem rozwiązań międzynarodowych;
 - projektowania systemów rachunku kosztów na potrzeby rachunkowości finansowej i zarządczej;
 - sporządzania budżetów operacyjnych i finansowych podmiotów gospodarczych;
 - przeprowadzania pogłębionych analiz finansowych (w tym uwzględniających instrumenty rachunkowości zarządczej) oraz fundamentalnych, a także wyciągania z nich właściwych wniosków i wskazywania rekomendacji;
 - oceny poziomu ryzyka finansowego i formułowania na tej podstawie opinii.

Absolwenci studiów II stopnia przygotowani są do pracy na stanowisku specjalisty w działach finansowych i księgowych różnych podmiotów i instytucji, a także na stanowisku audytora, kontrolera, specjalisty ds. rachunkowości zarządczej, analityka, doradcy finansowego i podatkowego, zarządzającego finansami przedsiębiorstw i instytucji finansowych.

SPECJALNOŚCI Z ZAKRESU RACHUNKOWOŚCI NA UCZELNIACH PUBLICZNYCH

Prowadzone przez uczelnie specjalności z zakresu rachunkowości można wstępnie podzielić na dwie grupy. Pierwszą grupę tworzą specjalności, które odnoszą się wyłącznie do rachunkowości, np. rachunkowość, rachunkowość przedsiębiorstw, rachunkowość i rewizja finansowa, rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi. Drugą grupę tworzą specjalności uwzględniające w nazwie rachunkowość i inne obszary, np. finanse i rachunkowość, rachunkowość i podatki, rachunkowość i skarbowość, audyt i rachunkowość zarządczą. Ofertę dydaktyczną studiów I i II stopnia analizowanych uczelni, dotyczącą specjalności z zakresu rachunkowości i przedmiotów specjalnościowych, przedstawiono w tab. 1, 2. W tabelach zestawiono specjalności o zbieżnych nazwach, co umożliwi porównanie modułów kształcenia oferowanych przez poszczególne uczelnie. Podano również łączną liczbę godzin przypadających na obowiązkowe przedmioty specjalnościowe. Na niektórych uczelniach są one uzupełnione o wybierane przez studenta przedmioty ze ściśle określonej oferty.

Z przeglądu wynika jednoznacznie, że na studiach I stopnia dominują specjalności z rachunkowości finansowej, prowadzone też w powiązaniu z zagadnieniami z finansów przedsiębiorstw, podatków i prawa spółek. Analizując dane z tab. 1, można stwierdzić, że specjalność rachunkowość (i sprawozdawczość / rachunkowość przedsiębiorstw, rachunkowość i rewizja finansowa) występuje w ofercie 10 wydziałów; kolejne grupy specjalności to: rachunkowość i podatki (3 wydziały), finanse i rachunkowość (przedsiębiorstw / spółek) (5 wydziałów). Mimo zbieżności nazw, specjalności często znacznie różnią się modułami kształcenia, które je tworzą i liczba godzin przypadających na przedmioty specjalnościowe. Jeśli chodzi o moduły kształcenia, zwrócić uwagę należy zarówno na zróżnicowanie oferowanych przedmiotów w ramach jednakowo nazywanych specjalności, jak i na ich liczbę – od 4 do 13. Różna jest też na wydziałach liczba godzin przeznaczonych na przedmioty specjalizacyjne. Na podstawie dostępnych informacji można zauważyć, że wynosi ona od 150 do 555 godz.

Tabela 1. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (I stopień studiów stacjonarnych)

Uczelnia	Politechnika Częstochowska	Szkoła Główna Handlowa	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Specjalność	rachunkowość			
Moduły kształcenia	<p>rachunkowość małych podmiotów gospodarczych</p> <p>rachunek kosztów</p> <p>rachunkowość skomputeryzowana</p> <p>sprawozdawczość finansowa</p> <p>rachunkowość podatkowa</p> <p>rachunkowość budżetowa</p>	<p>krajowe standardy sprawozdawczości</p> <p>laboratorium z rachunkowości finansowej</p> <p>podatki w rachunkowości</p> <p>podstawy rachunku kosztów</p> <p>system podatkowy w polsce <i>lub</i></p> <p>sprawozdania finansowe grup kapitałowych</p>	<p>organizacja rachunkowości w firmie</p> <p>rachunkowość podatkowa</p> <p>kontrola podatkowa i skarbowa</p> <p>księgowość komputerowa</p> <p>zarządzanie rentownością i płynnością finansową</p> <p>strategie cenowe</p> <p>gry kierownicze w finansach i rachunkowości</p> <p>historia rachunkowości</p> <p>rachunkowość w postępowaniu upadłościowym i układowym</p> <p>rachunkowość małych firm</p>	<p>rachunek wyników</p> <p>rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>sprawozdawczość finansowa</p> <p>zastosowanie informatyki w rachunkowości</p> <p>obciążenia podatkowe przedsiębiorców</p> <p>rachunkowość w sytuacjach kryzysowych</p> <p>rachunkowość budżetowa</p>
Razem	–	150 godz.	345 godz.	345 godz.
Uczelnia	Uniwersytet Gdański	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Specjalność	rachunkowość	rachunkowość przedsiębiorstw i instytucji	rachunkowość i sprawozdawczość finansowa	rachunkowość przedsiębiorstw
	<p>rachunkowość małych podmiotów gospodarczych</p> <p>rachunkowość skomputeryzowana</p> <p>podatki w księgach rachunkowych</p> <p>rachunkowość jednostek budżetowych</p> <p>bilansowy i podatkowy pomiar kosztów</p> <p>rachunkowość banków</p> <p>rachunkowość ubezpieczycieli</p>	<p>organizacja systemu rachunkowości</p> <p>rachunkowość budżetowa</p> <p>rachunkowość bankowa</p> <p>informatyczna rachunkowość finansowa</p> <p>sprawozdawczość i analiza sprawozdań finansowych</p> <p>rachunkowość podatkowa</p> <p>rachunkowość zakładów ubezpieczeniowych</p> <p>zaawansowana rachunkowość finansowa</p>	<p>podstawy auditingu</p> <p>rachunkowość instytucji finansowych</p> <p>rachunkowość budżetowa</p> <p>organizacja rachunkowości</p> <p>rozliczenia publicznoprawne przedsiębiorstw</p> <p>systemy finansowo - księgowo</p> <p>zastosowanie internetu w rachunkowości</p> <p>rachunkowość instrumentów finansowych</p> <p>rachunkowość międzynarodowa</p>	<p>komputerowa ewidencja księgowa</p> <p>rachunkowość kadr i płac</p> <p>organizacja rachunkowości</p> <p>kalkulacja i rozliczanie kosztów</p> <p>ewidencja podatkowa mikro i małych przedsiębiorstw</p> <p>wycena w systemie rachunkowości</p>
Razem	225 godz.	300 godz.	375 godz.	210 godz.

Tabela 1. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (I stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnia	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów, rachunkowość i auditing
Specjalność	rachunkowość i rewizja finansowa (auditing)		
Moduły kształcenia	podstawy audytu finansowego instrumenty opodatkowania bezpośredniego ludności i podmiotów gospodarczych instrumenty opodatkowania pośredniego ludności i podmiotów gospodarczych sprawozdawczość finansowa procedury zamknięć rocznych rachunkowość budżetowa rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw z wykorzystaniem systemów informatycznych	prawo podatkowe i rachunkowość podatkowa jednostkowe sprawozdania finansowe rachunkowość sektora publicznego controlling i komputerowe systemy księgowość w przedsiębiorstwie rachunkowość bankowa rachunkowość ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	audyt wewnętrzny sprawozdawczość elektroniczna sprawozdawczość zarządcza controlling personalny
Razem	345 godz.	360 godz.	–
Uczelnia	Politechnika Rzeszowska	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów
Specjalność	rachunkowość i podatki		
Moduły kształcenia	ewidencje podatkowe przedsiębiorstw rachunek kosztów i wyników rachunkowość instytucji finansowych system ubezpieczeń społecznych zobowiązania podatkowe informatyczne wspomaganie controllingu rachunkowość korporacji międzynarodowych rachunkowość podatkowa sprawozdawczość finansowa informatyczne programy finansowe kadry i płace podstawy zarządzania strategicznego rachunkowość instrumentów finansowych	instrumenty opodatkowania bezpośredniego ludności i podmiotów gospodarczych instrumenty opodatkowania pośredniego ludności i podmiotów gospodarczych sprawozdawczość finansowa rachunkowość kosztów pracy rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw z wykorzystaniem systemów informatycznych rozliczenia publicznoprawne w rachunkowości jednostek gospodarczych	ewidencja i sprawozdawczość podatkowa rozliczenia podatkowe i ubezpieczeniowe rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw kontrola podatkowa
Razem	555 godz.	315 godz.	–

Tabela 1. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (I stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnie	Politechnika Koszalińska	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu Wydział Zarządzania	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Ekonomii
Specjalność	finanse i rachunkowość przedsiębiorstw	finanse i rachunkowość przedsiębiorstw	finanse i rachunkowość spółek
Moduły kształcenia	<p>rachunek kosztów</p> <p>podatki i strategie podatkowe</p> <p>polityka bilansowa</p> <p>planowanie finansowe w przedsiębiorstwie</p> <p>planowanie finansowe w przedsiębiorstwie – laboratorium</p> <p>międzynarodowe standardy sprawozdawczości finansowej</p> <p>rachunkowość podatkowa</p> <p>zarządzania płynnością finansową</p> <p>wycena wartości przedsiębiorstwa</p>	<p>rachunkowość instytucji finansowych</p> <p>podatki i system podatkowy</p> <p>rachunkowość podatkowa</p> <p>prawo spółek</p> <p>zarządzanie płynnością finansowa</p> <p>inwestowanie na rynku papierów wartościowych</p> <p>modelowanie finansowe</p> <p>standardy (polskie i międzynarodowe rachunkowości i rewizji finansowej)</p>	<p>zarządzanie kapitałem obrotowym</p> <p>planowanie i ocena inwestycji rzeczowych</p> <p>międzynarodowe standardy sprawozdawczości finansowej</p> <p>analiza rachunku przepływów pieniężnych</p> <p>wybrane zagadnienia prawa podatkowego</p> <p>windykacja i zarządzanie wierzytelnościami</p> <p>współpraca przedsiębiorstw z podmiotami publicznymi</p> <p>inwestycje wysokiego ryzyka</p> <p>zaawansowana rachunkowość finansowa</p> <p>przedsiębiorstwo w warunkach likwidacji i upadłości</p>
Razem	240 godz.	300 godz.	240 godz. (student realizuje wybrane przedmioty spośród wskazanych)
Uczelnie	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	Politechnika Koszalińska
Specjalność	finanse i rachunkowość (program zaawansowany)	rachunkowość i finanse przedsiębiorstw	finanse i rachunkowość banków i zakładów ubezpieczeń
Moduły kształcenia	<p>finanse przedsiębiorstwa – zaawansowane zagadnienia</p> <p>rachunkowość – zaawansowane zagadnienia</p> <p>rynek finansowy – zaawansowane zagadnienia</p>	<p>międzynarodowe regulacje rachunkowości</p> <p>rozliczenia publicznoprawne przedsiębiorstw</p> <p>systemy finansowo-księgowe</p> <p>organizacja rachunkowości przedsiębiorstw</p> <p>interpretacja sprawozdań finansowych e-biznes</p> <p>kalkulacje finansowe</p> <p>obciążenia fiskalne w przedsiębiorstwie</p> <p>finanse sektora MSP</p> <p>budżetowanie kapitałowe</p> <p>źródła i formy pozyskiwania kapitału</p>	<p>zarządzanie aktywami i pasywami banku komercyjnego</p> <p>rachunkowość bankowa</p> <p>polityka pieniężna</p> <p>zarządzania finansami w zakładach ubezpieczeń</p> <p>rachunkowość ubezpieczeniowa</p> <p>zarządzania ryzykiem w bankach i zakładach ubezpieczeń</p> <p>zarządzania ryzykiem w bankach i zakładach ubezpieczeń – laboratorium</p> <p>sprawozdawczość finansowa banków i zakładów ubezpieczeń przy zastosowaniu MSSF</p> <p>controlling bankowy</p>
Razem	180 godz.	375 godz.	240 godz.

Tabela 1. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (I stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnia	Politechnika Koszalińska	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu Wydział Ekonomii
Specjalność	finanse i rachunkowość samorządu terytorialnego	finanse i rachunkowość w samorządzie terytorialnym	rachunkowość i skarbowość
Moduły kształcenia	gospodarka samorządowa marketing terytorialny instrumenty wspierania rozwoju lokalnego planowanie finansowe w JST planowanie finansowe w JST – laboratorium rachunkowość budżetowa podatki i opłaty lokalne zarządzanie lokalnym długiem publicznym audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych	ustrój samorządu terytorialnego planowanie budżetowe rachunkowość budżetowa analiza finansowa JST polityka kadrowa w JST strategie rozwoju lokalnego i regionalnego	system podatkowy zarządzanie długiem publicznym rachunkowość grup kapitałowych rachunkowość podatkowa rewizja finansowa podstawy kontroli i audytu projekty i fundusze unijne
Razem	240 godz.	255 godz.	210 godz.
Uczelnia	Politechnika Częstochowska	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Specjalność	systemy informatyczne w finansach i rachunkowości	rachunkowość i controlling	rachunkowość i prawo w biznesie
Moduły kształcenia	arkusze kalkulacyjne w analizie finansowej projektowanie i wdrażanie systemów finansowo-księgowych procesy zarządzania informacją w systemach informatycznych systemy ekspertowe w finansach i rachunkowości systemy finansowo-księgowe w modelu <i>cloud computing</i>	systemy informatyczne w rachunkowości finansowej ubezpieczenia społeczne controlling podatkowy controlling projektów wycena bilansowa rachunkowość odpowiedzialności społecznej rachunkowość małych firm finanse gospodarstw domowych	systemy informatyczne w rachunkowości finansowej system ubezpieczeń społecznych podstawy prawa podatkowego prawo gospodarcze wycena bilansowa odpowiedzialność prawna służb finansowo-księgowych rachunkowość małych firm prawo pracy a koszty pracy dokumenty w obrocie gospodarczym prawno-karna ochrona obrotu gospodarczego
Razem	–	255 godz.	255 godz.

Tabela 2. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (II stopień studiów stacjonarnych)

Uczelnia	Politechnika Częstochowska	Szkoła Główna Handlowa	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	Uniwersytet Gdański
Specjalność	rachunkowość			
Moduły kształcenia	rewizja finansowa decyzje podatkowe w przedsiębiorstwie zaawansowana rachunkowość finansowa rachunkowość instytucji finansowych	badanie sprawozdań finansowych międzynarodowe standardy sprawozdawczości optymalizacja podatkowa rachunkowość w banku lub rachunkowość w zakładzie ubezpieczeń, lub rachunkowość w jednostkach sfery budżetowej VAT działalności gospodarczej lub laboratorium z rachunkowości zarządczej	polityka rachunkowości rewizja finansowa sprawozdawczość skonsolidowana projektowanie systemów rachunku kosztów rachunkowość instrumentów finansowych rachunkowość podatkowa rachunkowość jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej	rachunkowość jednostek w szczególnych sytuacjach budżetowanie rachunkowość podatkowa konsolidacja sprawozdań finansowych odroczony podatek dochodowy rewizja sprawozdań finansowych
Razem	–	150 godz.	270 godz.	150 godz.
Uczelnia	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Specjalność	rachunkowość korporacji	rachunkowość międzynarodowa	rachunkowość i rewizja finansowa	rachunkowość i rewizja finansowa
Moduły kształcenia	rachunkowość finansowa jednostek powiązanych sprawozdawczość korporacji rachunkowość zarządcza korporacji controlling korporacji	performance management – sem. II performance management – sem. III ewidencja i sprawozdawczość międzynarodowa – sem. III ewidencja i sprawozdawczość międzynarodowa – sem. IV	polityka rachunkowości rewizja finansowa sprawozdawczość skonsolidowana międzynarodowe standardy rewizji finansowej rachunkowość instrumentów finansowych rachunkowość instytucji kredytowych i ubezpieczeniowych rachunkowość podatkowa	zaawansowana rachunkowość finansowa analiza sprawozdań finansowych kontrola i audyt wewnętrzny międzynarodowe i krajowe standardy rachunkowości rachunkowość instrumentów finansowych konsolidacja sprawozdań finansowych rewizja finansowa rachunkowość organizacji pozarządowych
Razem	–	–	270 godz.	240 godz.

Tabela 2. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (II stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnia	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Specjalność	rachunkowość i audyt finansowy	rachunkowość finansowa i auditing	audyt finansowy i podatkowy	audyt i rachunkowość zarządcza
Moduły kształcenia	rachunkowość projektów unijnych rachunkowość jednostek nieprowadzących działalności gospodarczej rachunkowość grup kapitałowych i konsolidacja sprawozdań finansowych rachunkowość budżetowa analiza i rewizja sprawozdań finansowych przestępstwa i wykroczenia skarbowe etyka w rachunkowości i rewizji finansowej audyt instytucji publicznych	skonsolidowane sprawozdania finansowe narzędzia organizacji rachunkowości audyt i kontrola wewnętrzna sprawozdawczość spółek publicznych badanie sprawozdań finansowych	międzynarodowe standardy rewizji finansowej auditing finansowy audyt wewnętrzny planowanie obciążeń podatkowych	polityka rachunkowości rachunkowość grup kapitałowych informatyczna rachunkowość zarządcza
Razem	330 godz.	180 godz.	–	180 godz.
Uczelnia	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Ekonomii	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Specjalność	rachunkowość i podatki	finanse, podatki i rachunkowość spółek	rachunkowość i prawo w biznesie	doradztwo finansowo-księgowe
Moduły kształcenia	polityka rachunkowości postępowanie podatkowe rachunkowość organizacji non-profit doradztwo podatkowe opodatkowanie transakcji rynku finansowego ekonomika opodatkowania rachunkowość podatkowa	zarządzanie wartością przedsiębiorstwa konsolidacja sprawozdań finansowych informacje finansowe w ocenie ryzyka inwestycyjnego współpraca instytucji finansowych z JST procedury podatkowe zaawansowana analiza finansowa planowanie podatkowe ład korporacyjny w spółkach giełdowych kreatywna rachunkowość	prawo podatkowe zabezpieczenie i windykacja roszczeń organizacja biura rachunkowego prawo umów gospodarczych systemy informatyczne w rachunkowości zarządczej prawo upadłościowe i naprawcze zaawansowana rachunkowość finansowa	doradztwo księgowe przepływy pieniężne w zarządzaniu rachunkowość kreatywna doradztwo podatkowe finansowe doradztwo strategiczne doradztwo inwestycyjne
Razem	210 godz.	150 godz. (student realizuje wybrane przedmioty spośród wskazanych)	135 godz.	180 godz.

Tabela 2. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (II stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnia	Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu Wydział Zarządzania	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Specjalność	finanse i rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw	finanse i rachunkowość przedsiębiorstw	finanse i rachunkowość przedsiębiorstw
Moduły kształcenia	MSP w teorii i praktyce rachunkowość i sprawozdawczość uproszczonych form opodatkowania optymalizacja obciążeń podatkowych i parapodatkowych MSP	zaawansowana rachunkowość finansowa metody prognozowania rachunkowo w procesie przekształceń spółek finansowanie inwestycji wysokiego ryzyka konsolidacja sprawozdań finansowych rachunek kosztów zarządzanie należnościami i zobowiązaniami	projektowanie systemu rachunkowości finansowej rachunkowość grup kapitałowych zarządzanie projektami optymalizacja przepływów podatkowych restrukturyzacja finansowa przedsiębiorstw Przedsiębiorstwo na rynku finansowym
Razem	135 godz.	240 godz.	180 godz.
Uczelnia	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Ekonomii	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu Wydział Ekonomii
Specjalność	finanse i rachunkowość administracji rządowej i samorządowej	finanse i rachunkowość w samorządzie terytorialnym	rachunkowość i skarbowość
Moduły kształcenia	federalizm fiskalny instytucje Unii Europejskiej międzynarodowe standardy rachunkowości dla sektora publicznego nadzór zewnętrzny w zarządzaniu finansami JST planowanie budżetowe sprawozdawczość budżetowa system planowania finansowego w sektorze finansów publicznych ubezpieczenia w zarządzaniu ryzykiem współpraca administracji publicznej z trzecim sektorem zarządzanie długiem publicznym zarządzanie jakością w administracji publicznej	strategie finansowania gospodarki samorządowej pomoc publiczna i wsparcie instytucjonalne przedsiębiorczości kontrola zarządcza i audyt w jednostkach samorządu terytorialnego gospodarka komunalna	źródła finansowania podmiotów gospodarczych i publicznych rachunkowość i sprawozdawczość budżetowa strategie podatkowe zastosowanie komputerów w rachunkowości zaawansowana rachunkowość finansowa
Razem	150 godz. (student realizuje wybrane przedmioty spośród wskazanych)	135 godz.	150 godz.

Tabela 2. Specjalności z zakresu rachunkowości na wybranych uczelniach (II stopień studiów stacjonarnych) (cd.)

Uczelnia	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Specjalność	rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi	rachunkowość zarządcza i controlling	rachunkowość zarządcza i controlling
Moduły kształcenia	rachunkowość w zarządzaniu instytucjami kredytowymi rachunkowość w zarządzaniu instytucjami ubezpieczeniowymi rachunkowość projektów unijnych budżetowanie i planowanie finansowe w jednostkach gospodarczych rachunkowość w strategicznym zarządzaniu przedsiębiorstwem rachunkowość w zarządzaniu przedsiębiorstwami i gospodarstwami rolniczymi analiza i rewizja sprawozdań finansowych rachunkowość w zarządzaniu firmą międzynarodową audyt i kontrola wewnętrzna przestępstwa i wykroczenia skarbowe etyka w rachunkowości i rewizji finansowej rachunkowość zarządcza w hotelarstwie i turystyce	strategiczna rachunkowość zarządcza organizacja controllingu audyt i nadzór korporacyjny zarządzanie dokonaniem	strategiczna rachunkowość zarządcza controlling systemy ERP optymalizacja obciążeń podatkowych restrukturyzacja finansowa przedsiębiorstw
Razem	330 godz.	–	180 godz.

W tabeli nie uwzględniono specjalności prowadzonych przez Uniwersytet Łódzki na Wydziale Zarządzania ze względu na brak danych, a także specjalności ACCA, ponieważ treści programowe przekazywane w jej ramach nie są zależne od decyzji uczelni / wydziału.

Na studiach II stopnia oferta dydaktyczna jest szersza, ponieważ na wielu uczelniach uwzględnia też specjalności z zakresu rachunkowości zarządczej (3 wydziały), aczkolwiek nadal dominują specjalności dotyczące zagadnień z rachunkowości finansowej. Różnice, takie jak na studiach I stopnia, można zaobserwować w odniesieniu do proponowanych modułów kształcenia i liczby godzin. Liczba przedmiotów specjalnościowych mieści się w przedziale od 4 do 12, natomiast liczba godzin na poszczególnych wydziałach wynosi od 135 do 330.

Warto też zauważyć, że wydziały starają się uruchamiać specjalności, które umożliwiają studentom łatwiejsze uzyskanie certyfikatów istotnych ze względu na wymagania czy preferencje pracodawców. W ofercie dydaktycznej Uniwersytetów Ekonomicznych w Katowicach i Poznaniu oraz na Wydziałach Zarządzania Uniwersytetów Gdańskiego i Łódzkiego studia są prowadzone zgodnie z programem wymagany przez ACCA.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zestawienie ścieżek kształcenia na specjalnościach z zakresu rachunkowości na analizowanych uczelniach umożliwia sformułowanie kilku wniosków. Po pierwsze podkreślenia wymaga fakt, że często w ofercie jednego wydziału znajduje się kilka różnych specjalności z zakresu rachunkowości. W przypadku innych obszarów (takich jak finanse publiczne, przedsiębiorstw, bankowość) zwykle występuje tylko jedna specjalność.

Po drugie, specjalności, oferowane na studiach I stopnia przez uczelnie publiczne, są ukierunkowane na problemy finansów i rachunkowości finansowej, głównie przedsiębiorstw. Oferta studiów II stopnia koncentruje się na zagadnieniach zarówno rachunkowości finansowej, jak i zarządczej. Jednak specjalności z zakresu rachunkowości zarządczej są uwzględnione w programie studiów tylko trzech wydziałów.

Podsumowując przeprowadzoną, analizę można stwierdzić, że na ogół uczelnie oferują specjalności z zakresu rachunkowości przedsiębiorstw, w mniejszym stopniu koncentrując się na jednostkach sektora finansów publicznych, ubezpieczycieli i instytucji finansowych.

PIŚMIENNICTWO

Ciupek B. 2009. Ścieżki kształcenia na kierunku finanse i rachunkowość, w: Dydaktyka finansów na kierunku finanse i rachunkowość. Red. A. Kopiński. Wrocław, Wydaw. UE Wroc., 28–36.

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. DzU z 9.10.2014 r., poz. 1370.

Ustawa dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. DzU z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.